

Rapport

Prosjekt «Digitalt Verksted Finnmark» Første prosjektår 2024 mars – 2025 februar

Čáhcesuolu/Vesisaari/Vadsø 3. mars 2025

Honna Havas

Fylkeskoordinator for privatarkiv, prosjektleder for Digitalt Verksted Finnmark

Finnmark fylkeskommune
Finnmárkku fylkkagielda
Finmarkun fylkinkomuuni

Forside foto: Kurv med digitale medier. Foto: Sonja Siltala / Finnmark fylkesbibliotek

Innledning

Digitalt Verksted Finnmark er et kompetansehevingsprosjekt innen privatarkivfeltet. Prosjektets mål er å øke kompetansen for håndtering av digitalt skapte privatarkiv i Finnmark. Privatarkivkoordinator Honna Havas ved Finnmark fylkesbibliotek har faglig ansvar for prosjektet og biblioteksjef Sunniva Knutsen har det overordnede ansvar. I desember 2023 fikk fylkesbiblioteket tilskudd på kr 900 000 fra Arkivverket til det første året av prosjektet. Dette er planlagt som et treårs prosjekt 2024-2026.

Prosjektet kom i gang senere enn planlagt. I samråd med Sissel Eltvik Wang, Arkivverket (Teams-samtale 17.6. 2024) valgte man likevel å beholde den planlagte tidsplan det første året, mars 2024-februar 2025.

Det første året er det satt særlig søkelys på to av delmålene:

Delmål 1: Utvikle samarbeid med arkivskapere med særlig vekt på arkiver om samiske og kvenske/norskfinske samfunnsforhold

Delmål 2: Utvikle gode rutiner for håndtering av digitalt skapte arkiver i samlinger: IT-sikkerhet, lagringssted- og kapasitet, rutiner for sikkerhetskopier, GDPR mm.

Det vil først gis en kronologisk oppsummering av prosjektaktiviteter og deretter vil delmålene omtales hver for seg.

Prosjektaktiviteter – kronologisk oppsummering

2024 mars – august

Prosjektmedarbeiderstillingen ble lyst ut i mars 2024. Det var fire søkere, hvor av kun en ble vurdert som kvalifisert. Claus Pettersen ble tilbudt stillingen på slutten av mai. Prosjektleder Honna Havas startet forberedelser til første prosjektsamling.

2024 september

Claus Pettersen startet i stillingen 1. september 2024. Dette er en 100 % stilling, foreløpig for 10 måneder 1.9. 2024 – 31.6. 2025 med mulighet for forlengelse dersom prosjektet får videre finansiering. Pettersen har permisjon fra samlingsforvaltningstilling ved Deanu musea / Tana museum ved Tana og Varanger museumssiida.

Verksted I

Det første prosjektsamling ble gjennomført 26. september i Svanvik, Sør-Varanger kommune. Dette ble kombinert med ordinær nettverkssamling dagen før.

*Første prosjektsamling ble hold på Nibio Svanhovd i Svanvik, Sør-Varanger kommune
Foto: Honna Havas*

Det var følgende tema i oppstartsamlingen:

1. Erfaringsdeling og andre prosjekter om digitalt skapte arkiver

Ingrid Nøstberg, Vestfoldarkivet [Næringslivsarkivet - Vestfoldarkivet \(vestfoldmuseene.no\)](http://næringslivsarkivet-vestfoldarkivet.vestfoldmuseene.no) og Torkel Thime Arkivverket hadde digitalt innlegg om tidligere erfaringer og om prosjektet «*Veileder for uttrekk og bevaring av digitalt skapt arkivmateriale fra bedrifter*». Anne Gaaserud, Arkivavdelingen KUBEN, Aust-Agder museum og arkiv IKS [Arkivtjenester - KUBEN \(kubenarendal.no\)](http://arkivtjenester-kuben.kubenarendal.no) fortalte om «*Pilotprosjekt - Metode for bevaring av mindre digitalt skapte privatarkiv*». Begge prosjektene har også fått Arkivverkets utviklingsmidler. I tillegg hadde Dag Juvkam, [Arbark - Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek](http://arbark-arbeiderbevegelsens-arkiv-og-bibliotek) en gjennomgang av det trinnvise opplegget for mottak og katalogiseringen av digitalt skapte arkiver. Anne Gaaserud, Arkivavdelingen KUBEN deltok fysisk, mens de andre innleggene ble gjennomført digitalt.

2. IT-sikkerhet ved mottak av digitalt skapte privatarkiv

Stein-Aksel Basma, IT Finnmark fylkeskommune holdte digitalt innlegg om IT-sikkerhet. Dag Juvkam tok opp også dette temaet under sitt innlegg.

3. Kartlegging av privatarkiv-aktørenes digitalt skapte virksomhet

Hver prosjektdeltager skal ha minst en arkivskaper som de samarbeider med i løpet av hele den tiltenkte prosjektperioden på tre år. I løpet av det første året er målsetningen å kartlegge arkivskaperes virksomhet: hvilke digitale arbeidsverktøy, mediaplattform mm. brukes.

I verksted I ble det lagt frem et spørreskjema. Dette er tenkt å være et hjelpemiddel i dialogen med arkivskapere. Den tar utgangspunkt fra kartleggingsskjema i rapporten «Fra grasrota til Stortinget»¹. Skjemaet kartlegger arkivskapernes digitale virksomhet med mål å kunne vurdere videre uttrekk. Skjemaet er på nordsamisk og norsk.

Deltagere i samlingen var:

Fra arbeidsgruppe:

- Ane Rønning, Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS
- Svein Sjøveian, IKA Finnmark IKS
- Inger Lene Nythingnes, Vardø museum ved Varanger Museum IKS

Fra prosjektteam ved Finnmark fylkesbibliotek:

- Honna Havas
- Claus Pettersen

Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS med Lena Karlstrøm og RiddoDuottarMuseat med Inga Margrethe Vars var begge dessverre forhindret fra å delta. Deanu ja Várjjat Museasiida / Tana og Varanger museumssiida mangler deltager foreløpig. Claus Pettersen, som skulle delta fra Tana museum, har permisjon fra sin stilling. Han er engasjert i Digitalt Verkstad Finnmark som prosjektmedarbeider.

Andre deltagere:

- Anne Gaaserud, arkivavdelingen KUBEN, Aust-Agder museum og arkiv IKS
- Tove Nypan, fylkeskoordinator for Troms
- Nils Jørgen Nystad Sámi arkiiva (deler av dagen)
- Harald Lindbach, Statsarkivet i Troms (deler av dagen)

2024 oktober

I oktober ble det søkt midler til andre prosjektår. Arkivverket publiserte resultater av tildelingene i desember. Fylkesbiblioteket fikk et tilskudd på kr 700 000 (søkt 735 000).

¹ Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Museene i Akershus og Norsk Industriarbeidermuseum. 2023. *Prosjektrapport. Fra grasrota til Stortinget – å dokumentere politiske partier i en digital tid*

2024 november

Verksted II

Verksted II ble gjennomført 13.-14. november i Oslo. Den ene dagen hos Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (heretter Arbark) og den andre hos Riksarkivaren på Sognavann. Tema: erfaringsdelinger, kartlegging, langtidsbevaring i digitalarkiver, bevaringsvurderinger mm.

*Inngang til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek ved Youngstorget
Til høyre Lena Karlstrøm fra Alta museum og Ellen J Bals fra Guovdageainnu Gilišillju
Foto: Honna Havas*

Onsdag 13. november var samlingen hos Arbark. I programmet var det omvisning og ulike tema, som rutiner ved mottak av digitalt skapte arkiv, IT-sikkerhet. Dag Juvkam og kolleger ved Arbark var vertskap. Deretter hadde deltagerne et verksted der de foreløpige resultatene etter kartlegging og/eller om kontakten med privatarkivskapere ble presentert. Deretter ble det samtaler om kartleggingen og videre arbeid. Ingrid Nøstberg (Vestfoldarkivet) og Anne Gaaserud (Arkivavdelingen KUBEN, Aust-Agder museum og arkiv IKS) og Torkel Thime bidro til verkstedet.

Torsdag 14. november var deltagerne hos Riksarkivet på Songsvann. Programmet var følgende: innlegg om bevaringsvurdering av digitalt skapte arkiver ved Martin Bould, presentasjon av digitalt depot i Digitalarkivet ved Jorunn B. Olafsdottir og omvisning av Riksarkivets mottaksområder og magasiner ved Per Kristian Ottersland.

Deltagere i samlingen var:

Fra arbeidsgruppe:

- Ane Rønning, Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS
- Svein Sjøveian, IKA Finnmark IKS med
- Inger Lene Nyttningnes, Vardø museum ved Varanger museum
- Lena Karlstrøm, Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS
- Ellen J Bals, Guovdageainnu Gilišillju ved RidduDuottarMuseat

Fra prosjektteam ved Finnmark fylkesbibliotek:

- Honna Havas
- Claus Pettersen

Andre deltagere (dag 1 hos Arbark)

- Torkel Thime
- Ingrid Nøstberg, Vestfoldarkivet
- Anne Gaaserud, Arkivavdelingen KUBEN, Aust-Agder museum og arkiv IKS

Prosjektmedarbeider Claus Pettersen hadde en dags studietur til Kuben på forkant av samlingen.

2025 januar

Prosjektdeltager Ane Rønning fra Gjenreisningsmuseet og prosjektleder Honna Havas hadde en todagers studietur til Kuben og Vestfoldarkivet. Tema under besøkende var: rutiner for mottak og håndtering av digitalt skapte arkiv, ulike programmer for håndtering av digitalt skapte arkiv, håndtering av foto som del av privatarkiv samlinger samt omvisning i lokalene.

Lesesal hos Kuben med utstillingsmonter

I bakgrunnen Ane Rønning, Gjenreisningsmuseet og Anne Gaaserud, Kuben

Foto: Honna Havas

2025 februar

Det ble gjennomført et Teams møte den 17.2. med en times varighet. Tema var: aktiviteter under det første prosjektåret, status med dialog og kartlegging av privatarkivaktører og deres digitale virksomhet (deltagernes presentasjoner) og veien videre for det andre prosjektåret. Deltagere var: Lena Karlstrøm (Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS), Ellen Bals (Guovdageainnu Gilišillju/RiddoDuottarMuseat), Svein Sjøveian (IKA Finnmark IKS) og prosjektteamet ved Claus Pettersen og Honna Havas (Finnmark fylkesbibliotek).

Prosjektaktiviteter – delmål oppsummering

Delmål 1: Utvikle samarbeid med arkivskapere med særlig vekt på arkiver om samiske og kvenske/norskfinske samfunnsforhold

I løpet av høsten 2024 ble kartleggingsskjemaet endret gjennom flere kommentarer og flere runder og oversatt til nordsamisk. Kartleggingsskjemaet er tospråklig på nordsamisk og på norsk.

Gažadanskowvi digitála arkiivvaid birra

Jearahallanskovi ulbmil lea čohkket dieduid organisašuvnna/fittodaga/árahusa digitála priváhtaarkiivvaid birra. Dieduid vuodui beassat vurket, plánat ja čadáhát viiddiset doaimmaid mat gusket priváhtaarkiivvaid. Jearahallanskadeapmái searvan i mearkkái ahte leat geatnegahtton addit priváhtaarkiivva.

Proleavtta "Digitálit Verktødet Finnmark" viiddibutbmil lea buoridit máhtu digitála priváhtaarkiivvaid hálldatleatna Finnmarkku. Finnmarkku muosat ja IKA Finnmarku servet maid prolekti. Finnmarkku fylkkagierjádju lea prolektavistideaddji.

Dassá leat juo márggalat jagi go priváhta fittodagat, organisašuvnnat ja oimmet leat heaiten riikkadearren báberarkiivvaid. Dál čohkkejuvvojit hui ollu diedut ja duoddehuvut teigudeat arkiverformáhtas ja ollu teigudeatágen bargoneaddut geavahuvvojit. Soddáidat ja olggosidat gulahatun dahjuhuvu e-posta, Messenger ja Teams bokte. Eaná soddáidat mediativedit geavahuvvojit maidde, nugo Facebook ja Instagram.

Finnmarkku leat hui uhcán digitála riikkadearren priváhtaarkiivvat mat leat vurkejuvvoan arkiverašuvnain. Mii vállu geibbaleavvuohta, čielga rutinnat, metodihkka ja bargoneaddut. Dan áiggoleimmet dál buoridit dáinna proleavttain.

Medjide lea hui dehálaš ahte mii lea buorre ovtasbarga priváhtaarkiivva riikkadeddjiiguin jos galgat lihkosuvvat dáinna barguin. Danne hállidat mii ovtasbargaat dinguin. Mii hállidat riikkadeat buorid čuodasid digitála arkiivvaid hálldatleapmái ja vurkerit, sihke dín vándi ja medjide vurkeriáhušuvn.

Jagi 2024 hállidat čohkket dieduid dín digitála doaimmaid birra: makkár digitála bargoneaddut, mediativedit ja geavahuvvojit. Dan dahket jearahallamit bokte gos mii geavahat jearahallamkovi veahkkegaskasapmin. Jagi 2025 hállidat joatket proleavtta ja dinguin ovtas válljet oaid dín digitála priváhtaarkiivvain maiguin de ráhtti viiddiset ovtasbarga.

jearahallanskovi lea hievahuvvon vursuodna čuovvovál árahusa: Arbedetneveahkeat arkiv og bibliotek, Museene i Arvidsjö och Norrbottens länsmuseum, 2023. Prosjektreport: Áre gáavvato of Stáhtáigat – á dokumentere politiske partier i en digital arkiv. Vedlegg 1

5. Fiillat/Fil

5.1 Gosa vurkejuvvojit fiillat?
Hvor lagres filer?

Oktasaš neahttafierpmádhakii (vuorkáprográmmat dahje sullasaš)	
På et delt område på nettverket (filserver eller tilsvarende)	
Bargi dihtorii	
På den enkeltes maskin	
Balvabálvalussii (Dropbox, GoogleDrive dahje sullasaš)	
På en skybasert lagringstjeneste (Dropbox, GoogleDrive eller tilsvarende)	

Utdrag fra spørreskjema

Etter Verksted I startet prosjektdeltagere arbeidet med å etablere dialog med arkivskapere. Dette med mål om å kartlegge en eller flere av privatarkivskaperes digitale aktivitet i form av samtaler/intervju.

Status per 28.februar er følgende:

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS med Ane Rønning: «Ane har etablert kontakt med Bárru, den nye sjøsamiske foreningen i Hammerfest. Det virker som det er interesse fra dem å ha samarbeid. Opprinnelig plan med foreningen Gula førte ikke fram. Bárru ser ut til å ha erstattet Gula i Hammerfest.» (E-post fra Ane 3.3. 2025)

Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum IKS med Lena Karlstrøm: «Tok i november 2024 skriftlig kontakt med lokal forening om samarbeid. Purret skriftlig på henvendelsen i januar 2025 grunnet manglende respons. Siden vi fortsatt ikke har fått svar vil vi ved hjelp av felles bekjente prøve å få til et møte med foreningen, for å fortelle om prosjektet og forhåpentligvis få på plass et samarbeid.» (e-post fra Lena 19.2.)

IKA Finnmark IKS med Svein Sjøveian: «Det er opprettet en kontakt med Lakselv svømmeklubb. Det er gjennomført et kartleggingsmøte med lederen av Lakselv svømmeklubb. Det skal være et oppfølgingsmøte i løpet av 2025, et møte hvor vi ser på muligheten til å gjennomføre et digitalt uttrekk av det digitale arkivet til Lakselv svømmeklubb.» (e-post fra Svein 17.2. 2025)

RiddoDuottarMuseat/Guovdageainnu Gilišillju med Ellen Bals: Ellen får ikke tid til arbeide med prosjektet før til høsten 2025.

Vardø Museum, Varanger Museum med Inger Lene Nyttingnes: Inger Lene har startet samarbeid med Dyrk Varanger, som er en frivillig organisasjon. Det er gjennomført en kartleggingssamtale der spørreskjema ble benyttet og fylt ut.

Finnmark fylkesbibliotek med Claus Pettersen: Claus har etablert kontakt med Tana historielag og gjennomført en kartlegging basert på spørreskjema. Historielagets styre har vedtatt å samarbeide med prosjektet DVF, etablere et digitalt arkiv og intern dokumentasjonsplan. De arbeider internt med deres mappearkiv. De har fått en ekstern harddisk der mappearkivet kan kopieres til. Dette vil forenkle avlevering til bevaringsinstitusjon.

Delmål 2: Utvikle gode rutiner for håndtering av digitalt skapte arkiver i samlinger: IT-sikkerhet, lagringssted- og kapasitet, rutiner for sikkerhetskopier, GDPR mm.

IT-sikkerhet har vært tema i begge verkstedene gjennom innlegg og samtaler. Prosjektleder har arbeidet med å få IKT-infrastruktur for mottak av privatarkiv på plass hos fylkesbibliotek. Arbeidet startet allerede oktober 2023. Basert på et notat fra IT-arkivar ved Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek ble det gjennomført et (nytt) møte med fylkeskommunes IT-avdeling.

Det er behov for adskilte områder for:

1. Mottak og karantene
2. Arbeidsområde
3. Lagringsområde

På møtet ble vi enig om at IT-kommer med forslag og kostnadsoverslag for mottak og karantene område. IT lager også forslag til sikkerhetsrutiner rundt mottak av privatarkiv. I tillegg skal It vurdere hvordan det videre arbeid med etablering av arbeidsområde og lagringsområde skal gjennomføres, om det er behov for ekstern bistand. I starten (prosjektfasen 2025-2026) har fylkesbibliotek/privatarkiv ikke behov for omfattende lagringsområde.

Regnskap første prosjektår og budsjett andre prosjektår

Første prosjektår 2024 mars - 2025 februar		Andre prosjektår 2025 mars - 2026 februar	
Tilskudd 900 000		Tilskudd 700 000	
Lønnsutgifter	345 000	Overføring lønnsutgifter	230 000
Oversettinger	5000	Overføring reisemidler	150 000
Reiser	170000		
Totalt utgifter	520 000	Totalt andre prosjektår	1 080 000
Overføring andre prosjektår 380 000			

Evaluering

Vi har etablert et godt samarbeid med to andre prosjekter som har fått Arkivverkets utviklingsmidler til prosjekter som handler om digitalt skapte privatarkiv, Kuben og Vestfoldarkivet, samt med Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, som har arbeidet med denne tematikken over flere år.

Det har vært overaskende at kunnskapen om håndteringen av digitalt skapte arkiver er så fragmenterte og mangelfulle. Vi ser at det krever mye mer arbeid å finne metoder og rutiner enn tiltenkt. Prosjektet skulle i all hovedsak basere seg på de erfaringene som foreligger fra tidligere prosjekter der vi kunne i stor grad implementere allerede etablerte rutiner. Arbark har mange rutiner på plass, men de arbeider på et nivå som er for kompleks for oss. Vi har verken IT-arkivarer og eller flere ansatte som arbeider med privatarkiv. Realiteten er for de fleste prosjektdeltagere at det er den samme personen som skal håndtere alt vedrørende privatarkiv.

Det er også en utfordring at etablering av ITK-infrastruktur hos fylkeskommunen tar lang tid. Etter at fylkesbibliotek har en plan, er tanken å komme med råd til deltagende institusjoner. Dette begynner å haste.

Samarbeid med arkivskapere er i gang og enkelte deltagere har gjennomført den første kartleggingen. Målsetningen med å ha søkelys på samiske og/eller kvenske/norskfinske arkivskapere er vellykket ved at flere har valgt å samarbeide med samisk eller kvensk arkivskaper.